

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Hukuk Fakültesi Öğrencilerinde Kadına Yönelik Şiddet Algısı ve Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi

The Evaluation of Perception and Approaches to Violence Against Women in Law Faculty Students

Kağan Gürpınar*, Işıl Pakiç, Cem Terece, Oğuz Polat

Öz

Özet

Amaç: Kadına yönelik şiddetin önemli bir sağlık sorunu olduğu bilinmektedir. Çalışmada hukuk fakültesi öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkında farkındalıklarının, bilgi düzeylerinin ve tutumlarının araştırılması ve buna yönelik çözüm önerilerinin sunulması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmaya Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okuyan 192 öğrenci katılmıştır. Araştırma verisi araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaşları 18-38 arasında olup ortalama yaş 21,6'dır. Çalışmada toplumsal cinsiyet rolleri ve eşitliğine ilişkin önermelere verilen yanıtlarda eşitlikçi görüşler %70,9 ile %90,7 arasındadır. Öğrencilerin "Bazı durumlarda kadınlar eşleri tarafından dayak yemeyi hak eder" önermesine katılma oranları %9,9'dur. Kadınların erkeklerle göre eşitlikçi önermelere katılma oranları daha yüksek bulunmuştur ($p < 0.005$). Fiziksel, ekonomik, cinsel şiddet ile ilgili farkındalık kadınlarda erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur. Annesi lise ve üniversite mezunu olanlarda ve annesi bir işte çalışanlarda toplumsal cinsiyete yönelik eşitlikçi bakış açısı daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların %52,1'i "Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'u" bildiklerini ifade etmiştir.

Sonuç: Kadına yönelik şiddet olgularının saptanması, tedavisi ve rehabilitasyonu, şiddeti önleyici önlemlerin alınması, kadınların yargı sürecinde haklarının korunması sürecinde hukukçuların da içinde olduğu pek çok disiplin görev almaktadır. Hukuk fakültesi öğrencilerine yönelik yapılan bu çalışmada toplumsal eşitliği savunan görüşler yüksek oranlarda olsa da bu bulgu kadın öğrencilerin çok yüksek oranlarda eşitlikçi yaklaşımlara katılmaları ile ilgilidir. Bu alanla ilgili farkındalığı artıracak çalışmaların yapılması, üniversite eğitim programına bu alanla ilgili derslerin konulması, konunun gündemde tutulması, meslek içi eğitimlerle de desteklenmesi çok önemlidir.

Anahtar kelimeler: Kadın, Şiddet, Farkındalık, Hukuk, Kadına yönelik şiddet

Abstract:

Objective: It is known that violence against women is an important health problem. The aim of this study is to investigate the awareness, knowledge and attitudes of law faculty students about violence against women and offer solutions to this problem.

Materials and Methods: 192 students from Maltepe University Faculty of Law attended the study. Research data were collected by a questionnaire prepared by the researchers. The age range of students who participated in this study is 18-38 and the average age is 21.6.

Results: In the study, egalitarian views on social gender roles and equality vary between 70.9% and 90.7% of responses given to the propositions. The rate of students agreeing with the proposition of "In some cases women deserve to be beaten by their partners" is 9.9%. The rate of women who agreed with egalitarian propositions are significantly higher than in men ($p < 0.005$). The awareness of physical, economic and sexual violence is significantly higher in women than men. Gender equality point of view among respondents whose mother is either a high school or university graduate and working has been found significantly higher. 52.1% of the participants stated that they knew "The Law of Protection of Family and Prevention of Violence against Women". Many disciplines act together, including lawyers, in the determination of violence against women, their treatment and rehabilitation, prevention of violence, protection of women's rights in the judicial process.

Conclusion: In this study, which was conducted with the students of the Faculty of Law, the rate of opinions defending social equality is high due to the high proportion of female students agreeing with the equitable approaches. It is very important to carry out studies that will raise awareness in this field, include courses related to all violence cases in the education program, keep the topic on the agenda and support it through in-service trainings.

Keywords: Woman, Violence, Awareness, Law, Violence Against Woman

DOI: 10.17986/blm.1291

Kağan Gürpınar: Dr. Öğr. Üyesi, Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, İstanbul
Eposta: gurpinarkagan@yahoo.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-1068-0316>

Işıl Pakiç: Prof. Dr., Acıbadem Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, İstanbul
Eposta: isilpakic@yahoo.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8313-5028>

Cem Terece: Uzm. Dr., Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, İstanbul
Eposta: dreenterece@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5775-5736>

Mehmet Oğuz Polat: Prof. Dr., Acıbadem Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, İstanbul
Eposta: ouzpol@yahoo.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8454-6817>

Bildirimler

* Sorumlu Yazar / Corresponding Author

Çıkar Çatışması

Yazarlar bu makale ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek

Yazarlar bu makale ile ilgili herhangi bir mali destek kullanımı bildirmemişlerdir.

Etik Beyan

Bu çalışma için Acıbadem Üniversitesi Tıbbi Araştırmalar Etik Değerlendirme Kurulundan 06/04/2017 tarih ve 2017-6/2 sayılı yazı ile izin alınmış olup Helsinki Bildirgesi kriterleri göz önünde bulundurulmuştur.

Geliş: 12.03.2019

Düzeltilme: 16.05.2019

Kabul: 21.04.2020

1. Giriş

Günümüzde tüm dünyada giderek artan boyutlarda karşılaşılan şiddetin en sık görülen tiplerinden biri kadına yönelik şiddettir (1). Kadına yönelik şiddet, 20 Aralık 1993 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda gerek kamu yaşamında gerekse özel yaşamda kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veren veya zarar verici sonuçları olması muhtemel, cinsiyet temeline dayalı her türlü davranış olarak kabul edilmiştir (2).

Kadına yönelik şiddet, tüm dünyada görülen, sadece kadını da değil aynı zamanda erkeği, çocukları, aileyi, toplumu da etkileyen, kültürel, coğrafi, dini, toplumsal ve ekonomik sınır tanımayan bir insan hakları ihlalidir. Dünya üzerinde tüm kadınlar ülke, etnik köken, sınıf, din, ekonomik ve/veya sosyal statü gözetilmeksizin, toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalma riski ile karşı karşıyadır (3-6). Bu sorun kadını fiziksel, duygusal, psikososyal ve ekonomik olarak olumsuz yönde etkilemekle kalmayıp, hukuki, sosyal, siyasi ve ekonomik açıdan da olumsuz yönde etkilemektedir (7).

Kadına yönelik şiddetin önemli bir sağlık sorunu olduğu bilinmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2013 yılında yayımladığı rapora göre yaklaşık her üç kadından birinin fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldığı bildirilmektedir (8). Kadına yönelik şiddetin Türkiye'deki düzeyi 2008 yılında gerçekleştirilen Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın sonuçlarına göre incelendiğinde, her on kadından dördünün fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kaldığı ortaya çıkmıştır (9). Son 15-20 yılda, dünyanın her yerinde, eş şiddetiyle ilgili çok sayıda araştırma yapılmıştır. Nüfus ve sağlık araştırmalarının 9 ülkeden elde ettiği verilere göre; 15-49 yaşları arasındaki kadınlara yönelik eş şiddeti %18-48 oranında değişirken, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 48 ülkede yapılan başka bir araştırmanın sonuçlarına göre ise kadına eşi tarafından uygulanan fiziksel şiddet oranı %10-69 arasında değişmektedir (10,11).

Şiddet günümüz toplumunun önemli sorunlarından biridir. Sağlıklı toplumların oluşmasında şiddet önemli bir engel oluşturmaktadır. Türkiye'de kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve şiddet mağdurlarının korunması amacıyla bazı yasal düzenlemeler yapılmış, bu konuda projeler ve çalışmalar aracılığı ile gerekli mücadele başlatılmış olmakla birlikte, kadına yönelik şiddet hala önemli bir sorun oluşturmaya devam etmektedir. Hukuk alanında çalışanların bu alanla ilgili farkındalıkları, bilgi düzeyleri ve tutumları, bu olgunun tanınması, yargı sürecinde kadının haklarının korunması açısından çok önemlidir. Bu nedenle çalışmada hukuk fakültesi öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkında farkındalıklarının, bilgi düzeylerinin ve tutumlarının araştırılması ve buna yönelik çözüm önerilerinin sunulması amaçlanmıştır.

2. Gereç ve Yöntem

Bu tanımlayıcı çalışma Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okuyan öğrencilere yönelik hazırlanmıştır. Araştırmaya Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okuyan 192 öğrenci katılmıştır. Araştırma verisi araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan anket formu ile toplanmıştır.

Katılımcılara araştırma amacı ve yöntem hakkında bilgi verildikten sonra onamları alınmış ve anket formları verilerek doldurmaları istenmiştir. Anket formu, üç bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde yaş, cinsiyet, okuduğu sınıf, 12 yaşına kadar yaşadığı yer, anne ve babasının eğitim durumları, ailenin aylık geliri, annenin gelir getiren bir işte çalışıp çalışmadığı, çalışıyorsa gelirinin babadan fazla olup olmadığı, evde yaşayan birey sayısı sorgulanmıştır. İkinci bölümde kadına yönelik şiddete bakış açısı ve farkındalık ile ilgili önermeler yer almıştır. İkinci bölüm 5'li Likert ölçeği kullanılarak hazırlanmış kadına yönelik şiddetle ilgili 19 önermeden oluşmaktadır. Öğrencilerden, önermelere ne ölçüde katıldığını; "1: kesinlikle katılıyorum, 2: katılıyorum, 3: fikrim yok, 4: katılmıyorum, 5: kesinlikle katılmıyorum" şıklarından birini işaretleyerek yanıtlamaları istenmiştir. Önermelerin oluşturulmasında konu ile ilgili yapılmış çalışmalar ve derlemeler incelenmiştir. Duygusal, fiziksel ve ekonomik şiddet ile ilgili farkındalığı ölçmek amaçlı önermeler hazırlanarak anket formu oluşturulmuştur. Üçüncü bölüm ise şiddete maruz kalındığında başvurulacak yöntemler ve yasalar ile ilgili sorulardan oluşmaktadır. Verinin değerlendirilmesinde SPSS 18 sürümü kullanılmıştır. Veri analizinde tanımlayıcı istatistik ve ki kare kullanılmış, istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ kabul edilmiştir.

Etik Beyan

Bu çalışma için Acıbadem Üniversitesi Tıbbi Araştırmalar Etik Değerlendirme Kurulundan 06/04/2017 tarih ve 2017-6/2 sayılı yazı ile izin alınmış olup Helsinki Bilirgesi kriterleri göz önünde bulundurulmuştur.

3. Bulgular

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaşları 18-38 arasında olup ortalama yaş 21,6'dır. Ailenin aylık geliri 800-60000 TL arasında olup, ortalama gelir 11353 TL olarak bulunmuştur. Ailenin aylık gelirinin sorulduğu soruyu katılımcıların %48,4'ü (93) yanıtlamıştır. Katılımcıların %50'si (96) annelerinin gelir getiren bir işte çalışmakta olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %12,5'i (24) annesinin gelirinin babasından çok olduğunu belirtmiştir. Evde yaşayan birey sayısı 1-12 arasında olup ortalama birey sayısı 4'dür. Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine ait bulgular Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine ait bulgular

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	133	69,3
Erkek	59	30,7
Medeni Durum		
Evli	9	4,7
Bekar	183	95,3
Sınıf		
1	64	33,3
2	38	19,8
3	30	15,6
4	48	25,0
12 Yaşına Kadar Yaşadığı Yer		
Köy	6	3,1
İlçe	46	24
İl	135	70,3
Yurtdışı	3	1,6
Annenin Eğitim Durumu		
İlkokul Mezunu	40	20,8
Ortaokul Mezunu	25	13
Lise Mezunu	66	34,4
Üniversite Mezunu	51	26,6
Yüksek Lisans ve üzeri	9	4,7
Babanın Eğitim Durumu		
İlkokul Mezunu	27	14,1
Ortaokul Mezunu	31	16,1
Lise Mezunu	45	23,4
Üniversite Mezunu	75	39,1
Yüksek Lisans ve üzeri	12	8,3

Katılımcılar şiddete maruz kaldıklarında ilk başvuracakları yeri %38 oranı ile karakol, %33,3 oranı ile aile büyükleri, %17,7 oranı ile arkadaş olarak ifade etmiştir. Bir kişinin şiddete maruz kaldığını gördüklerinde ise ilk başvuracakları yeri %68,8 oranı ile karakol, %14,1 oranı ile aile büyükleri, %7,3 oranı ile arkadaş olarak belirtmişlerdir. %4,2'si ise bir şey yapmayacağını belirtmiştir. Katılımcılar kanuni haklarını ilk olarak nereden öğrendikleri sorusunu %56,8 oranında okul, %15,6 oranında ise kitaplardan olarak yanıtlamışlardır. Bu soruya verilen diğer yanıtlar %7,3 oranında internet, %5,7 oranında medya, %5,2 oranında aile, %1,6 oranında konuşulanlardır.

Kişisel haklarını en çok gözetilen kurum sorusuna %23,4 oranında mahkemeler, %13 oranında polis, %13 oranında sivil toplum örgütleri, %11,5 oranında avukat, %10,4 oranında savcılık, %0,5 oranında siyasetçiler, %17,2 oranında hiç kimse olarak yanıt vermişlerdir. Katılımcıların %52,1'i "Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun"u bildiklerini, %39,6'sı ise bilmediklerini ifade etmiş olup %8,3'ü bu soruya yanıt vermemiştir. Katılımcıların aile içi şiddet ile ilgili önermelere verdiği yanıtlar Tablo 2'dedir.

Katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili önermelere verdiği yanıtlar Tablo 3'dedir.

Tablo 2. Katılımcıların aile içi şiddet ile ilgili önermelere verdiği yanıtlar

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Kadını ekonomik ihtiyaçlardan yoksun bırakmak kadına yönelik bir şiddettir	149(%77,6)	18(%9,4)	6(%3,1)	7(%3,6)	8(%4,2)
Sindirme, küçük düşürme ve aşağılama şiddet davranışlarıdır	160(%83,3)	15(%7,8)	1(0,5)	-	13(%6,8)
Kadına yönelik aile içi şiddet kimseye anlatılmaması gereken bir konudur	18(%9,4)	2(%1)	7(%3,6)	22(%11,5)	138(%71,9)
Kadın eşinin sözünü dinlemiyorsa kötü davranışı hak eder	17(%8,9)	4(2,1)	5(%2,6)	12(%6,3)	150(%78,1)
Kadın gece geç saatte eve geliyorsa kötü davranışı hak eder	12(%6,3)	8(%4,2)	8(%4,2)	20(%10,4)	141(%73,4)
Kadın gereğinden fazla para harcıyorsa kötü davranışı hak eder	11(%5,7)	6(%3,1)	5(%2,6)	23(%12)	143(%74,5)
Bazı durumlarda kadınlar eşleri tarafından dayak yemeyi hak eder	16(%8,3)	3(%1,6)	4(%2,1)	10(%5,2)	155(%80,7)
Kadına yönelik fiziksel şiddetin (dayak) haklı görülebilecek bir tarafı yoktur	158(%82,3)	10(%5,2)	1(%0,5)	5(%2,6)	14(%7,3)
Kadına yönelik aile içi şiddet düşük sosyoekonomik ailelerde görülür	21(%10,9)	31(%16,1)	45(%23,4)	41(%21,4)	48(%25)
Şiddet kurbanlarında depresyon gibi ruhsal bozukluklar görülür	126(%65,6)	35(%18,2)	11(%5,7)	2(%1)	12(%6,3)
Aile içi şiddette maruz kalmada kadın, erkek, çocuk eşit sıklıktadır	25(%13)	28(%14,6)	43(%22,4)	45(%23,4)	39(%20,3)

Tablo 3. Katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili önermelere verdiği yanıtlar

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Kadının kıyafet seçimi kendi karar vereceği bir husus olup müdahale edilebilecek bir konu değildir	126(%65,6)	22(%11,5)	12(%6,3)	12(%6,3)	17(%8,9)
Ev işleri karı koca arasında eşit paylaşılmalıdır	127(%66,1)	34(%17,7)	9(%4,7)	6(%3,1)	11(%5,7)
Kadınlar istedikleri işte çalışabilirler	126(%65,5)	28(%14,6)	8(%4,2)	13(%6,8)	10(%5,2)
Kadınlar ellerindeki parayı kendi tercihlerine göre harcayabilirler	121(%63)	35(%18,2)	12(%6,3)	10(%5,2)	9(%4,7)
Kız çocukları da zorunlu temel eğitimlerini tamamlamalıdır (4+4+4=12 yıl)	171(%89,1)	3(%1,6)	2(%1)	-	11(%5,7)
Erkek çocuklar için temel eğitimin tamamı (12 yıl) zorunlu örgün eğitim olsa bu zorunluluk kız çocuklar için de geçerli olmalıdır	163(%84,9)	11(%5,7)	-	-	12(%6,3)
Kadınlar gezmeye giderlerken eşlerinden/erkek arkadaşlarından izin almalıdırlar	17(%8,9)	22(%11,5)	12(%6,3)	36(%18,8)	100(%52,1)
Evli bir kadın kendi istemese dahi eşi istediğinde onunla cinsel ilişkiye girmelidir	12(%6,3)	2(%1)	10(%5,2)	18(%9,4)	144(%75)

'Kadını ekonomik ihtiyaçlardan yoksun bırakmak kadına yönelik bir şiddettir', 'Sindirme, küçük düşürme ve aşağılama şiddet davranışlarıdır', 'Kadının kıyafet seçimi kendi karar vereceği bir husus olup müdahale edilebilecek bir konu değildir', 'Ev işleri karı koca arasında eşit paylaşılmalıdır', 'Kadınlar istedikleri işte çalışabilirler', 'Kadınlar ellerindeki parayı kendi tercihlerine göre harcayabilirler', 'Kadına yönelik fiziksel şiddetin

(dayak) haklı görülebilecek bir tarafı yoktur', 'Kız çocukları da zorunlu temel eğitimlerini tamamlamalıdır (4+4+4=12 yıl)', 'Erkek çocuklar için temel eğitimin tamamı (12 yıl) zorunlu örgün eğitim olsa bu zorunluluk kız çocuklar için de geçerli olmalıdır' önermelerine katılma oranı kadın öğrencilerde erkek öğrencilere göre yüksek bulunmuştur. (p:0,000, p:0,003, p:0,000, p:0,000, p:0,000, p:0,000, p:0,000, p:0,004, p:0,000). (Tablo 4)

Tablo 4. Kadın ve erkek katılımcıların şiddet ve eşitlikçi tutumlar ile ilgili bazı önermelere katılma durumlarının dağılımı

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	p
Kadını ekonomik ihtiyaçlardan yoksun bırakmak kadına yönelik bir şiddettir						
Kadın	116(%88,5)	8(%6,1)	2(%1,5)	1(%0,8)	4(%3,1)	0,000
Erkek	33(%57,9)	10(%17,5)	4(%7)	6(%10,5)	4(%7)	
Sindirme, küçük düşürme ve aşağılama şiddet davranışlarıdır						
Kadın	120(%90,9)	6(%4,5)	0	0	6(%4,5)	0,003
Erkek	40(%70,2)	9(%15,8)	1(%1,8)	0	7(%12,3)	
Kadının kıyafet seçimi kendi karar vereceği bir husus olup müdahale edilebilecek bir konu değildir						
Kadın	105(%79,5)	10(%7,6)	1(%0,8)	5(%3,8)	11(%8,3)	0,000
Erkek	21(%36,8)	12(%21,1)	11(%15,3)	7(%12,3)	6(%10,5)	
Ev işleri karı koca arasında eşit paylaşılmalıdır						
Kadın	103(%79,2)	19(%14,6)	2(%1,5)	2(%1,5)	4(%3,1)	0,000
Erkek	24(%42,1)	15(%26,3)	7(%12,3)	4(%7)	7(%12,3)	
Kadınlar istedikleri işte çalışabilirler						
Kadın	104(%80,6)	14(%10,9)	4(%3,1)	2(%1,6)	5(%3,9)	0,000
Erkek	22(%39,3)	14(%25)	4(%7,1)	11(%19,6)	5(%8,9)	
Kadınlar ellerindeki parayı kendi tercihlerine göre harcayabilirler						
Kadın	101(%77,7)	16(%12,3)	5(%3,8)	3(%2,3)	5(%3,8)	0,000
Erkek	20(%35,1)	19(%33,3)	7(%12,3)	7(%12,3)	4(%7)	
Kadına yönelik fiziksel şiddetin (dayak) haklı görülebilecek bir tarafı yoktur						
Kadın	121(%92,4)	3(%2,3)	0	0	7(%5,3)	0,000
Erkek	37(%64,9)	7(%12,3)	1(%1,8)	5(%8,8)	7(%12,3)	
Kız çocukları da zorunlu temel eğitimlerini tamamlamalıdır (4+4+4=12 yıl)						
Kadın	125(%96,2)	1(0,8)	0	0	4(%3,1)	0,004
Erkek	46(%80,7)	2(%3,5)	2(%3,5)	0	7(%12,3)	
Erkek çocuklar için temel eğitimin tamamı (12 yıl) zorunlu örgün eğitim olsa bu zorunluluk kız çocuklar için de geçerli olmalıdır						
Kadın	122(%94,6)	2(%1,6)	0	0	5(%3,9)	0,000
Erkek	41(%71,9)	9(%15,8)	0	0	7(%12,3)	

'Kadına yönelik aile içi şiddet kimseye anlatılmaması gereken bir konudur', 'Kadın eşinin sözünü dinlemiyorsa kötü davranışı hak eder', 'Kadın gece geç saatte eve geliyorsa kötü davranışı hak eder', 'Kadın gereğinden fazla para harcayorsa kötü davranışı hak eder', 'Bazı durumlarda kadınlar eşleri tarafından dayak yemeyi hak eder',

Kadınlar gezmeye giderlerken eşlerinden/erkek arkadaşlarından izin almalıdırlar', 'Evli bir kadın kendi istemesi dahi eşi istediğinde onunla cinsel ilişkiye girmelidir' önermelerine katılmama oranı kadın öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. (p:0,001, p:0,000, p:0,000, p:0,000, p:0,000, p:0,000).

'Kadına yönelik aile içi şiddet kimseye anlatılmaması gereken bir konudur', 'Kadın eşinin sözünü dinlemiyorsa kötü davranışı hak eder', 'Bazı durumlarda kadınlar eşleri tarafından dayak yemeyi hak eder', 'Evli bir kadın kendi istemese dahi eşi istediğinde onunla cinsel ilişkiye girmelidir' önermelerine katılma oranı 12 yaşına kadar yaşadıkları yer köy olanlarda daha yüksektir (p:0,001, p:0,000, p:0,000, p:0,000).

'Ev işleri karı koca arasında eşit paylaşılmalıdır', 'Kadınlar istedikleri işte çalışabilirler', 'Erkek çocuklar için temel eğitimin tamamı (12 yıl) zorunlu örgün eğitim olsa bu zorunluluk kız çocuklar için de geçerli olmalıdır' önermelerine katılma oranı 12 yaşına kadar yaşadıkları yer il ve ilçe olanlarda daha yüksektir (p:0,000, p:0,000, p:0,000).

'Kadınlar istedikleri işte çalışabilirler' önermesine katılma oranı annesi lise ve üniversite mezunu olanlarda daha yüksektir. (p:0,004).

'Erkek çocuklar için temel eğitimin tamamı (12 yıl) zorunlu örgün eğitim olsa bu zorunluluk kız çocuklar için de geçerli olmalıdır' önermesine katılma oranı annesi gelir getiren işte çalışan katılımcılarda daha yüksektir. (p.0,002).

4. Tartışma

Kadına yönelik şiddet hem dünyada hem de Türkiye'de her geçen gün giderek artan boyutlarda karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de kadınlara aile içinde uygulanan şiddet kadınların toplumsal yaşama etkin katılmamasına, kız çocuklarının eğitiminin engellenmesine, kadınların çocuklarına uyguladıkları şiddetin artmasına, yaralanma ve hatta ölüm gibi çok ciddi sonuçlara neden olabilmektedir (1).

Çocukken şiddete maruz kalma ve tanık olmanın kadınların şiddete maruz kalma, erkeklerin ise şiddet uygulama olasılığını iki kat arttırdığı bildirilmektedir. Şiddet döngüsü olarak isimlendirilen bu durum, şiddet içermeyen bir ortamda toplumsallaşmanın önemini göstermektedir (12).

Şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadele çok geniş kapsamlı bir alandır. Bu sorunla ancak çok sayıda meslek grubu ve kuruluşun ortaklaşa çalışması ile mücadele edilebilir. Uygulama alanları ve meslek yaşantıları içinde kadına yönelik şiddet olguları ile karşılaşma ihtimali yüksek olan meslek gruplarının farkındalıkları ve alanla ilgili bilgileri olmaları şiddete uğrayan kişiyi doğru yönlendirmeleri için gereklidir. Hukuk alanında çalışanların bu alanla ilgili farkındalıkları, bilgi düzeyleri ve tutumları, bu olgunun tanınması, yargı sürecinde kadının haklarının korunması açısından çok önemlidir.

Çalışmada toplumsal cinsiyet rolleri ve eşitliğine ilişkin önermelere verilen yanıtlarda (Tablo 3) eşitlikçi görüşler %70,9 ile %90,7 arasındadır. Evli kadınlar üzerinde yapılan Altınay ve Arat'ın çalışmasında elde edilen oranlar %80-86 arasındadır (12). Güneri'nin üniversite öğrencilerine yönelik yaptığı çalışmada öğrencilerin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarının modern yönde olduğu belirlenmiştir (6). Kaplan ve ark.nın yaptığı çalışmada ise, hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddet ve cinsiyet rollerine tutumlarının geleneksel yönde olduğu saptanmıştır (13). Kanbay ve ark.nın çalışmasında da öğrencilerin %64,9'u kadın erkek eşitliğine inandığını ifade etmesine karşın, %66,5'i kadının bir yere gideceği zaman eşinden izin alması gerektiğini, %44,1'i kadının eve kocasından önce gelmesi gerektiğini, % 61,2'si çocuklarının bakımının erkekten ziyade kadının görevi olduğunu, %26,1'i kadının erkeğin kontrolü altında olması gerektiğini düşündüğünü ifade etmiştir (14). Çalışmada eşitlikçi görüşler Kanbay'ın çalışmasına göre daha yüksektir. Ancak bu görüşlerin yüksek oluşu daha çok kadın öğrencilerin çok yüksek oranlarda eşitlikçi yaklaşımları onaylamaları ile ilgilidir. Çalışmada toplumsal cinsiyet rolleri ve eşitliğine ilişkin 'Kadının kıyafet seçimi kendi karar vereceği bir husus olup müdahale edilebilecek bir konu değildir', 'Ev işleri karı koca arasında eşit paylaşılmalıdır', 'Kadınlar istedikleri işte çalışabilirler', 'Kadınlar ellerindeki parayı kendi tercihlerine göre harcayabilirler', 'Kız çocukları da zorunlu temel eğitimlerini tamamlamalıdır (4+4+4=12 yıl)', 'Erkek çocuklar için temel eğitimin tamamı (12 yıl) zorunlu örgün eğitim olsa bu zorunluluk kız çocuklar için de geçerli olmalıdır' önermelere katılma oranı kadın öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur (p<0.005). Bu bulgu da çalışmada kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi bir görüş benimsediğini göstermektedir. Kadınların ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili görüşlerinin araştırıldığı pek çok çalışmada kadınların erkeklere göre daha fazla eşitlikçi görüşleri benimsedikleri ifade edilmektedir (15-18). Bu olgunun kadınların toplumsal hayatta erkeklerle eşit haklara sahip olmayı ve var olan eşitsizlikleri değiştirmeyi istemeleri ile ilişkili olabileceği vurgulanmıştır (19). Yine toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin değişikliklere kadınların daha hızlı uyum sağladıkları ve eşitlikçi rollere erkeklere göre daha olumlu tutum sergiledikleri de ifade edilmiştir (20,21). Yılmaz ve ark.nın araştırmasında çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı ile ilgili alanlarda erkek öğrencilerin daha geleneksel bakış açısına sahip oldukları belirtilmiştir (22). Erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel görüşlere sahip olması, bu durumun toplum tarafından desteklenir olması yanı sıra bu durumun kendi yararlarına olması ile de açıklanabilir (23,24).

Çalışmada fiziksel ve ekonomik şiddet ile ilgili ‘Kadına yönelik aile içi şiddet kimseye anlatılmaması gereken bir konudur’, ‘Kadın eşinin sözünü dinlemiyorsa kötü davranışı hak eder’, ‘Kadın gece geç saatte eve geliyorsa kötü davranışı hak eder’, ‘Kadın gereğinden fazla para harcıyor ise kötü davranışı hak eder’, ‘Bazı durumlarda kadınlar eşleri tarafından dayak yemeyi hak eder’, önermelerine katılma oranı erkek öğrencilerde kadın öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. ‘Kadını ekonomik ihtiyaçlardan yoksun bırakmak kadına yönelik bir şiddettir’, ‘Sindirme, küçük düşürme ve aşağılama şiddet davranışlarıdır’, ‘Kadına yönelik fiziksel şiddetin (dayak) haklı görülebilecek bir tarafı yoktur’ önermelerine katılma oranı ise kadın öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Kabasakal ve ark.nın çalışmasında fiziksel şiddet konusunda verilen yanıtlarda “haklı görülebilecek dayak yoktur” görüşüne kadınlar %60,7, erkekler %27,7 oranında katılmıştır. “Bazı durumlarda erkekler eşlerini dövebilirler” görüşüne katılmayan kadınların oranı %62,8, erkeklerin oranı %29,8’dir. Bu oranlar erkeklerin daha yüksek oranlarda fiziksel şiddeti kabul edilebilir ve uygulanabilir olarak gördüğünü göstermektedir (1). Yiğitalp ve ark.nın araştırmasında öğrencilerin bazı davranışların şiddetle cezalandırılacağı görüşünde olduğu görülmüştür (25). Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) tarafından 2008 yılında ülke genelinde Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet (KYAİŞ) konusunda çok merkezli ve kapsamlı bir araştırma yapılmıştır. Araştırmaya göre Türkiye’de kadınların %86’sı fiziksel şiddetin hiçbir şekilde kabul edilemez olduğunu düşünmektedir. Bu oran önceki yıllardaki araştırma sonuçlarıyla karşılaştırıldığında kadınların şiddet konusunda farkındalığının anlamlı seviyede artmış olduğunu göstermektedir (26).

Türkiye’de aile içinde yaşanan sorunlar ailenin özel kabul edildiğinden en yakın kişilere bile zor anlatılmaktadır. Şiddete maruz kalan kadın uğradığı şiddeti başkalarına anlatmaktan çekinmekte, durumun başkaları tarafından bilinmesini istememektedir. Şiddetin açığa vurulması halinde de genellikle şiddet mağduruna yardım etmek yerine, aile birliğinin devam etmesi adına sessiz kalması tavsiye edilmekte ya da kadın suçlanmaktadır. Bir kamuoyu araştırmasına göre Türkiye’de kadınların %22’sinin eşlerinin fiziksel şiddetine maruz kaldığı, şiddete maruz kalan kadınların %45’inin şiddet karşısında hiç bir şey yapmadığı saptanmıştır (27). Arat ve Altınay’ın (2008) çalışmasında evli kadınların %24’ü şiddet uygulandığında hiçbir şey yapmayacaklarını belirtmiştir (12). Çalışmada katılımcıların çok küçük bir bölümü (%3,9) kendilerine şiddet uygulandığında bir şey yapmayacaklarını ifade etmiştir. Çalışmanın evrenini hakların aranması konusunda daha duyarlı olabilecek hukuk öğrencilerinin oluşturması

ve son yıllarda yapılan çalışmalarla şiddet konusunda farkındalığının artmış olması bu sonuçta etkili olmuştur.

Öğrencilerin % 84,0’ü kadına yönelik aile içi şiddetin düşük sosyoekonomik düzeyde daha sık olmadığını bildirirken (28), Gömbül ve ark’nın (29) bir grup hemşireyle yaptığı odak grup görüşmelerinde, hemşireler, eğitim düzeyi düşük olan erkeklerin eşlerine şiddet uyguladıklarını, eğitim düzeyi arttıkça şiddetin azalacağına inandıklarını, hatta ülkemizde kadına uygulanan şiddetin eskiye oranla daha az görüldüğünü ve eğitim düzeyinin yüksek olduğu Avrupa ülkelerinde eş şiddetinin daha az olduğuna inandıklarını belirtmişlerdir. Çalışmada ‘Kadına yönelik aile içi şiddet düşük sosyoekonomik ailelerde görülür’ önermesine katılımcıların %46,4’ü katılmadıklarını belirtmişlerdir. ABD’de yapılan bir çalışmada acil tıbbi teknisyenlerinin % 37’si, İngiltere’de yapılan bir çalışmada 685 sağlık çalışanının % 50’si aile içi şiddetin düşük sosyoekonomik düzeyde daha sık olmadığını ifade etmiştir. (30,31). Çalışmalarda sosyoekonomik seviye ve eğitim seviyesinin yüksek olması ve sosyal desteğin bulunmasının aile içi şiddeti azaltan önemli faktörler olduğu bildirilmektedir (32).

Çalışmada ‘Kadınlar istedikleri işte çalışabilirler’ önermesine katılma oranı annesi lise ve üniversite mezunu olanlarda daha yüksektir. ‘Erkek çocuklar için temel eğitimin tamamı (12 yıl) zorunlu örgün eğitim olsa bu zorunluluk kız çocuklar için de geçerli olmalıdır’ önermesine katılma oranı annesi gelir getiren işte çalışan katılımcılarda daha yüksek bulunmuştur. Babanın eğitim durumu ile önermeler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Diğer çalışmalarla uyumlu olarak anne eğitim düzeyi arttıkça toplumsal cinsiyete yönelik eşitlikçi bakış açısı artmaktadır.

Çalışmada katılımcıların %52,1’i “Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun”u bildiklerini belirtmiştir. Çalışmanın hukuk fakültesi öğrencilerine yönelik yapıldığı dikkate alınırsa bu oran düşüktür. Hem lisans eğitimi hem de meslek içi eğitimde kadına yönelik şiddet ile ilgili yasal düzenlemelere yer verilmesi, şiddet gören kadınlara hukuksal açıdan destek olacak bu grup için özellikle önemlidir.

Kadına yönelik şiddet olgularının saptanması, şiddeti önleyici önlemlerin alınması, kadınların yargı sürecinde haklarının korunması, tedavi ve rehabilitasyonunda sağlık personellerinin, kolluk gücünün, hukukçuların, sosyal hizmet uzmanlarının ve psikologların büyük ve önemli rolleri vardır. Bu multidisipliner ekip içinde önemli bir rolü olan hukukçulara yönelik yapılan çalışmada toplumsal eşitliği savunan görüşler yüksek oranlarda da olsa, bu oranlar kadın öğrencilerin çok yüksek oranlarda eşitlikçi yaklaşımlara katılmaları ile ilgilidir. Çalışmada kadın öğ-

rencilerin erkeklere göre daha eşitlikçi bir görüş benimseydiği görülmektedir. Bu alanla ilgili farkındalığı artıracak çalışmaların yapılmasına, eğitim programına tüm şiddet olgularına yaklaşımla ilgili derslerin konulmasına ihtiyaç vardır. Ancak farkındalık ve bilgi düzeyinin artması da sorunun çözülmesi için tek başına yeterli değildir. Konunun gündemde tutulması lisans sonrası meslek içi eğitimlerle de desteklenmesi çok önemlidir.

Kaynaklar

1. Kabasakal Z, Gırlı A. Üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkındaki görüşlerinin, deneyimlerinin bazı değişkenler ve yaşam doyumu ile ilişkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2012;14(2):105-123.
2. United Nations. Declaration on the elimination of violence against women. New York : UN, 1993. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs239/en/>. (erişim tarihi:02.10.2018)
3. Silva CD, Gomes VLO, Oliveira DC, Marques SC, Fonseca AD, Martins SR. Social representation of domestic violence against women among Nursing Technicians and Community Agents. Rev Esc Enferm USP. 2015; 49(1):22-29. <https://doi.org/10.1590/S0080-623420150000100003>.
4. Hinchberger PA. Violence against female student nurses in the workplace. Nursing Forum. 2009; 44(1):37-46. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6198.2009.00125.x>
5. Ortabag T, Ozdemir S, Bebis H, Ceylan S. Perspectives of young adult men regarding violence against women: A cross-sectional study from Turkey. J Fam Viol. 2014; 29:665-674. <https://doi.org/10.1007/s10896-014-9617-2>
6. Güneri SE. Üniversite Öğrencilerinin Kadına Uygulanan Şiddete Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics. 2016;2(2):49-56.
7. Taft AJ, Small R, Hegarty KL, Lumley J, Watson LF, Gold L. MOSAIC (Mothers' Advocates in the Community): protocol and sample description of a cluster randomised trial of mentor mother support to reduce intimate partner violence among pregnant or recent mothers. BMC Public Health. 2009;27(9):159. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-9-159>.
8. Pallitto CC, Garcia-Moreno C, Jansen H AFM, Ellsberg M, Heise L, Watts C. Intimate partner violence, abortion, and unintended pregnancy: Results from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. International Journal of Gynecology & Obstetrics. 2013; 120(1), 3-9. <https://doi.org/10.1016/j.ijgo.2012.07.003>.
9. T.C. Başbakanlık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2009). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları). <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2008-AnaRapor.pdf> (erişim tarihi:02.10.2018)
10. Krug EG, Dahlberg LL, Mercy JA. World report on violence and health. Geneva, World Health Organization, 2002.
11. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. Aile içi şiddetin sebep ve sonuçları. Aile Araştırma Kurumu Yayınları. Ankara, 1995.
12. Altınay AG, Arat Y. (2008). Türkiye'de kadına yönelik şiddet. İstanbul: Punto Baskı Çözümler. http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/559_1.pdf (erişim tarihi:30.10.2018)
13. Kaplan S, Akalın A, Pınar G, Yılmaz T. Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddet ve aile içi şiddette mesleki rollerine ilişkin tutumları. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi. 2014;2(1):26-35.
14. Kanbay Y, Işık E, Yavuzaslan M, Keleş S. Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili görüş ve tutumlarının belirlenmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2012;1(2):107-19.
15. Çelik AS, Pasinlioğlu T, Tan G, Koyuncu H. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet eşitliği tutumlarının belirlenmesi. F N Hem Derg. 2013;21(3):181-6
16. Burt K, Scott J. Parent and adolescent gender role attitudes in 1990's Great Britain. Sex Roles. 2002; 46(7/8), 239-245. <https://doi.org/10.1023/A:1019919331967>
17. Khalid R, Hanon Frieze, I. Measuring perceptions of gender roles: the IAWS for Pakistanis and U.S. immigrant populations. Sex Roles. 2004;51(5/6),293-300. <https://doi.org/10.1023/B:SERS.0000046613.99273.22>
18. Kodan S. Evli bireylerin evlilik kalitesi toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 2013.
19. Kulik L. The impact of ethnic origin and gender on perceptions of gender roles: the Israeli experience. Journal of Social Behaviour and Personality. 1995;10(6), 199-214.
20. O'Sullivan, S. All changed, changed alterly!? Gender roles attitudes and the feminisation of the Irish labour force. Women's Studies International Forum. 2012; 35, 223-232. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2012.03.020>
21. Stewart, TL, Knippenberg M, Lippman MW, Hermsen B, Joly, J, Harris KR. The influence of attitudes toward women on the relative individuation of women and men in the Netherlands. Psychology of Women Quarterly. 2004;28:240-245. <https://doi.org/10.1111/j.1471>
22. Yılmaz DV, Zeyneloğlu S, Kocaöz S, Kısa S, Taşkın L, Eroğlu K. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2009; 6(1):775-92.
23. Çetinkaya SK. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. Nesne Psikoloji Dergisi (NPD). 2013, 1(2):221-43. <https://doi.org/10.7816/nesne-01-02-02>
24. Vefikuluçay D, Zeyneloğlu S, Eroğlu K, Taşkın L. Kafkas üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2007; 26-38.

25. Yiğitalp G, Ertem M, Özkaynak V. Üniversite öğrencilerinin şiddet konusunda deneyimleri ve bu konudaki görüşleri. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 2007;6(2):131-6.
26. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Elma Teknik Basım Matbaası. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara: 2009.
27. PIAR-Gallup (1992). “Türk Kadınının Gündemi”. Araştırma Raporu. T.C. Başbakanlık, Ankara.
28. Tunçel EK, DüNDAR C, Peşken Y. Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddet konusunda bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi. Genel Tıp Dergisi. 2007;17(2):105-10.
29. Gömbül Ö, Buldukoğlu K. Hemşirelerin kadın ve kadına yönelik eş şiddetine ilişkin görüşleri. Kriz Derg. 1997;5:103-14. https://doi.org/10.1501/Kriz_0000000010
30. Weiss SJ, Ernst AA, Blanton D, Sewell D, Nick TG. EMT domestic violence knowledge and the results of an educational intervention. Am J Emerg Med. 2000;18:168-71. [https://doi.org/10.1016/S0735-6757\(00\)90011-1](https://doi.org/10.1016/S0735-6757(00)90011-1)
31. Cann K, Withnell S, Shakespeare J, Doll H, Thomas J. Domestic violence: a comparative survey of levels of detection, knowledge, and attitudes in healthcare workers. Public Health. 2001;115:89-95. <https://doi.org/10.1038/sj.ph.1900749>
32. Sevcancan F. Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Öğrenim Durumu Açısından İrdelenmesi. Türkiye Klinikleri J Public Health-Special Topics. 2016;2(2):22-6.